

Ohje väitöskirjan esitarkastajalle

Ohje perustuu humanistisen tiedekunnan [jatkotutkinto-oppaaseen](#) (8.6.2022 johtokunta, päivitetty 10.5.2023).

Väitöskirja

Väitöskirja on omaan itsenäiseen tutkimukseen perustuva, uutta tieteellistä tietoa sisältävä yhtenäinen esitys jonkin humanistisessa tiedekunnassa edustettuna olevan pääaineen alalta. Väitöskirja voi olla monografia tai artikkeliväitöskirja (ks. alla)

Monografiaväitöskirja

Monografiaväitöskirja on väitöskirjatutkijan laatima, aiemmin julkaisematon tutkimus, joka julkaistaan yhtenäisenä teoksena. Tiedekunnan suositus monografian laajuudeksi on 200-250 liuskaa, poisluettuna liitteet.

Artikkeliväitöskirja

Artikkeliväitöskirja on osajulkaisuista eli artikkeleista koostuva yhtenäinen tutkimus. Artikkeliväitöskirjan tulee käsitellä samaa ongelmakokonaisuutta.

Artikkeliväitöskirjassa tulee olla 3-5 samaan aihepiiriin kuuluvaa tieteellistä artikkelia ja yhteenveto-osa. Pääosan artikkeleista tulee olla joko julkaistuja tai julkaistavaksi hyväksytyjä siten, että julkaisija ei enää vaadi muutoksia. Väitöskirjaan voi sisältyä enintään yksi artikkeli, josta ei ole julkaisupäätöstä. Artikkelin tulee kuitenkin olla lähetetty arvioitavaksi.

Artikkelit julkaistaan vertaisarvioituissa julkaisuissa. Artikkeliväitöskirjaan voi sisältyä enintään yksi vertaisarvioitu/vertaisarvioitavaksi lähetetty katsausartikkeli (review article).

Artikkelit voivat olla osittain tai kokonaan yhteisartikkeleita. Jos kaikki väitöskirjan artikkelit ovat yhteisartikkeleita, tulee väittelijän olla pääkirjoittaja vähintään yhdessä artikkelissa. Esitarkastaja arvioi väittelijän tuottaman osuuden laajuutta ja tieteellistä laatua.

Väitöskirjan yhteenveto-osuudessa tulee olla selvästi löydettävissä ja eroteltavissa:

- missä artikkelit on julkaistu tai hyväksytyt julkaistaviksi.
- yhteisjulkaisujen osalta selvitys siitä, mikä väittelijän työn itsenäinen osuus niissä on

Artikkeliväitöskirjan tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus, jonka tavoitteet, teoreettinen viitekehys, menetelmät ja tutkimustulokset esitetään yhteenvedossa. Yhteenveto on ydin, jonka merkitys artikkeliväitöskirjan arvioinnissa on keskeinen. Tavoitteiden ja analyyttisen johdannon lisäksi yhteenvedossa kootaan tutkimus yhteen. Artikkeleita ei vain tiivistetysti esitellä vaan saatuja tuloksia ja tulkintoja arvioidaan kokonaisvaltaisesti ja kriittisesti. Yhteenvedosta tulisi ilmetä miten artikkelit liittyvät toisiinsa.

Artikkeliväitöskirjan yhteenveto sisältää toisin sanoen monografiaväitöskirjan erillisistä johdannosta ja loppuluvusta poiketen molemmat: sekä analyyttisen tieteellisen johdatuksen tutkimukseen että tutkimuksen tulokset, pohdinnan, päätelmät ja merkityksen.

Artikkeliväitöskirjan yhteenveto-osuuden suositeltu laajuus on 40-80 liuskaa, poisluettuna liitteet. Yhteenvetosan laajuutta voidaan arvioida myös suhteessa artikkeleiden lukumäärään.

Tarkastusprosessi ja esitarkastajien rooli

Väitöskirjat tarkastetaan kahdessa vaiheessa, joista esitarkastus on ensimmäinen ja väitöstilaisuus toinen.

Tiedekunnan dekaani nimeää väitöskirjalle vähintään kaksi esitarkastajaa. Esitarkastajat voivat laatia erilliset tai yhteisen kirjallisen lausunnon. Lausunnon suosituspituus on 2-5 sivua.

Esitarkastajien tulee perustellussa kirjallisessa lausunnossaan *esittää joko väittelyluvan myöntämistä tai sen epäämistä*. Lausunnosta tulee selkeästi käydä ilmi, täyttääkö käsikirjoitus nykyasussaan väitöskirjan vaatimukset. Vähimmäisvaatimukset täyttävä käsikirjoitus oikeuttaa myönteisen lausunnon. Esitarkastaja voi puoltaa väittelyluvan myöntämistä, vaikka lausunnossaan esittää korjaus- ja parannusehdotuksia. *Lausunto ei kuitenkaan voi olla ehdollinen*.

Väitöskirjojen laadunvarmistuksen kannalta esitarkastajilla on vastuu siitä, ettei keskeneräisiä töitä päästetä väittelyvaiheeseen. Väitöskirjatutkijan oikeusturvan kannalta on ongelmallista, mikäli vasta väitöstilaisuudessa havaitaan, ettei työ täytä väitöskirjan minimivaatimuksia.

Esitarkastajien tulee antaa lausuntonsa *kahden kuukauden kuluessa* siitä, kun he ovat saaneet väitöskirjan käsikirjoituksen luettavakseen. Määräaika lasketaan esitarkastuspäätöksen päivämäärästä (heinäkuu ei sisälly määräaikaan). Tiedekunnasta toimitetaan lausunkopiot väitöskirjatutkijalle, hänen ohjaajilleen sekä pääaineen vastuuprofessorille. Väitöskirjatutkijalla on oikeus esittää vastineensa lausunnoista ennen kuin väittelyluvan myöntämisestä päätetään.

Tiedekunnan dekaani (erimielisyystapauksissa johtokunta) myöntää tai epää väittelyluvan esitarkastajien lausuntojen perusteella. Lausunnot liitetään dekaanin väittelylupapäätökseen, ja ne ovat sen jälkeen julkisia asiakirjoja.

Esitarkastusprosessin aikana väitöskirjatutkijan tai ohjaajan ei tule olla yhteydessä esitarkastajiin. Mikäli yhteydenottotarvetta ilmenee, tiedekunnan hallinnosta ollaan yhteydessä tarkastajiin.

Väitöskirjan käsikirjoitusta arvioitaessa käytetään seuraavia kriteerejä:

Aihevalinta, tutkimusongelma, tehtävän rajaus ja tutkimuskysymykset: Aiheen tulee olla informaatioarvoltaan merkittävä. Toisaalta tehtävä tulee rajata tarkoituksenmukaisesti.

Aiemman tutkimuksen huomioiminen: Tutkimuksen tulee olla joko mielekäs jatko aiempaan keskusteluun tai kokonaan uusi keskustelunavaus. Aiempi tutkimus on siis huomioitava, mutta sitä ei pidä toistaa sellaisenaan.

Käsitteellinen selkeys, määritelmät ja aiheen teoreettinen hallinta: Lukijalle ei saa jäädä epäselväksi, mistä tutkimuksessa on kyse.

Käytetyt menetelmät: Tutkijan on esiteltävä käyttämänsä menetelmät ja perusteltava niiden käyttö.

Aineisto: Aineiston on oltava laadullisesti aiheen kannalta relevanttia ja määrällisesti riittävää.

Tulosten esittely ja johtopäätökset: Tulosten ja johtopäätösten merkitystä tieteellisenä edistysaskeleena ei tule liioitella, mutta ei myöskään vähätellä. Analyysin on oltava johdonmukaista ja eri näkökulmat huomioivaa. Lisäansioiksi voidaan katsoa mielenkiintoiset jatkotutkimusavaukset ja tutkimuksen yhteiskunnallinen merkittävyys.

Muotoseikat: Esityksen on oltava rakenteeltaan johdonmukainen ja kieliasultaan selkeä. Ajatus ei saa jäädä informaatiotulvan alle.

Kriittinen ote: Tutkijan tulee olla kriittinen suhteessa aiempaan tutkimukseen, teorioihin, menetelmiin, aineistoon, lähteisiin ja oman työn tieteelliseen merkitykseen. Toisin sanoen, hyvä tutkimus on omaperäinen ja itsenäinen.

Yhtenäinen kokonaisuus: Jos väitöskirja koostuu useista julkaisuista tai julkaistavaksi hyväksytyistä käsikirjoituksista, esitarkastajien on lausunnossaan erikseen todettava, muodostavatko nämä aihepiiriltään yhtenäisen kokonaisuuden.

Kielteinen vai myönteinen lausunto?

Esitarkastajan tulee esittää väittelyluvan epäämistä, jos on selvää, että työ ei ole humanistisen tiedekunnan johtokunnan hyväksymän määritelmän mukainen omaan itsenäiseen tutkimukseen perustuva, uutta tieteellistä tietoa sisältävä yhtenäinen esitys. Esitarkastajan on syytä harkita kielteisen lausunnon antamista myös, mikäli työssä on muita vakavia puutteita, kuten esimerkiksi

- vakavasti puutteellinen teoreettinen tai metodinen viitekehys
- liian suppea tutkimusaineisto väitöskirjaksi
- huomattavia puutteita alan tutkimuskirjallisuuden tuntemuksessa
- työ on selkeästi keskeneräinen erityisesti edellä esitettyjen kriteerien valossa
- työssä on tutkimusetiikkaan liittyviä puutteita

Sen sijaan yksinkertaisella toimitustyöllä korjattavissa olevat puutteet tai kohtuullisella työllä hankittava lisäperehtyneisyys tutkimuskirjallisuuteen tai muuhun aineistoon eivät välttämättä ole esteenä myönteiselle lausunnonle.

Kielteinen lausunto johtaa yleensä siihen, että esitarkastusprosessi keskeytetään väitöskirjatutkijan pyynnöstä tai joko dekaanin tai tiedekunnan johtokunnan päätöksellä. Väitöskirjatutkijalla on kuitenkin yliopistolain (558/2009 44§) mukaisesti mahdollisuus jättää lausuntoihin vastine.

Esitarkastuksen keskeydyttyä väitöskirjatutkija voi jättää työnsä uudelleen esitarkastukseen, kun väitöskirjakäsikirjoitukseen on tehty hylkäävissä esitarkastuslausunnoissa tarkoitettuja tai muita muutoksia ja väitöskirjatutkijan pääaineen vastuuprofessori sekä väitöskirjan ohjaajat puoltavat työn jättämistä esitarkastukseen. Näissä tapauksissa tiedekunta voi pyytää samoja esitarkastajia tehtävään uudelleen tai nimetä kokonaan uudet esitarkastajat.

Lausunnon ja käsikirjoituksen palauttaminen

Lausunto osoitetaan humanistiselle tiedekunnalle ja se pyydetään lähettämään allekirjoitettuna osoitteeseen humpostgraduate@utu.fi.

Mikäli esitarkastaja haluaa palauttaa kommentoimansa käsikirjoituksen väittelijälle, tulee ottaa yhteyttä osoitteeseen humpostgraduate@utu.fi saadakseen täsmälliset osoitetiedot. Tiedekunta toimittaa kommentoidun käsikirjoituksen tutkimuksen tekijälle.

Mahdolliset kysymykset ja tiedustelut: humpostgraduate@utu.fi